

VERSLAG VTS 'A PERMISSION TO WONDER'

Stichting Musea en
Herinneringscentra

40
45

DIT PRODUCT IS TOT STAND GEKOMEN DOOR DE KWALITEITSIMPULS EDUCATIE VAN SMH 40-45, MET MIDDELEN VAN VWS

KwaliteitsImpuls Educatie

KWIE

Stichting Musea en Herinneringscentra 40-45 (SMH) heeft van januari 2018 tot januari 2020 het programma 'KwaliteitsImpuls Educatie' (KWIE) doorgevoerd. In dit programma werkten de veertien instellingen samen, de resultaten wil SMH graag delen met de gehele sector. De producten van de KWIE zijn ontwikkeld ter verbetering van de educatieve kwaliteit.

Stichting Musea en
Herinneringscentra 40
45

VTS 'A PERMISSION TO WONDER'

Woensdag 11 en 18 september was de KWIE te gast bij het Cultuurcollege in Arnhem.

Carien Poissonnier, 'social designer' met kunstachtergrond, gaf de training Visual Thinking Strategies.

De VTS-methode is ontwikkeld door Abigail Housen, ontwikkelingspsychologe, en Phillip Yenawine, voormalig educator van het MOMA. De methode is een op discussie gebaseerde pedagogische en therapeutische methode om naar kunst te kijken en ontwikkeld voor musea, onderwijs en zorg.

Carien Poissonnier: Wat brengt VTS?

// VTS is 'a permission to wonder'. Middels deze gespreksmethode leer je beter observeren, krijg je avontuur in kijken en zie je samen meer. Je wisselt kennis en ervaring uit, je ontdekt meer door te luisteren naar elkaar en verbind je de cognitie met de emotie."

KWIE in actie

De KWIE'ers bestudeerden in Rozet en in De Kerk, de tijdelijke museale dependance van Museum Arnhem, een aantal kunstwerken volgens de VTS-methodiek. Eerst werd er tijd genomen om het werk goed te bestuderen, waarna één deelnemer het woord kreeg. Deze persoon moet vervolgens vertellen wat hij gezien had, objectief óf subjectief. Belangrijk aspect van VTS is dat alles goed is, iedereen ziet iets anders, er is niet één antwoord. Daarmee is de methode geschikt voor veel verschillende doelgroepen. Het kan al gedaan worden met kinderen vanaf 4 jaar.

Carien luisterde, wees aan, parafraseerde, labelde en duidde het gezegde zonder het in te vullen, waarna ze de betreffende deelnemer bedankte en de volgende liet vertellen.

Er mocht tussentijds niet op elkaar gereageerd worden. Dat is wennen! Maar door te luisteren naar elkaar ga je zelf beter kijken. Iedereen ziet iets anders...

In de loop van het proces lijkt er iedere keer een collectieve gedachte te ontstaan, een gevoel van consensus.

Het gesprek wordt niet concluderend afgesloten, maar de deelnemers worden bedankt voor hun bijdrage.

Erfgoed en VTS

De vraag rijst: 'Hoe kunnen wij VTS toepassen in de erfgoedsector?' Het vergt een andere wijze van doceren, welke objecten zijn hiervoor geschikt en op welke wijze passen we dit toe in ons educatieve programma? Kunnen we met deze methode ons educatieve doel wel bereiken?

In een opdracht met objecten en beeldende kunst uit onze eigen instellingen bleek VTS ook goed toepasbaar in ons thema. Beeldende kunst kan objecten versterken en ook objecten op zichzelf hebben vaak een verhaal te vertellen. VTS blijkt zeker bruikbaar als activiteit om een groep 'aan' te krijgen. Gebruik VTS als middel, niet als doel.

VTS stimuleert kritisch denken, taal- en de luistervaardigheden en activeert een vragende houding.

VISUAL THINKING STRATEGIES: EEN INSPIRERENDE METHODE OM JEZELF ÉN DE WERELD OM JE HEEN TE ONTDEKKEN

Bijgaand artikel geeft meer informatie over de VTS methode.

Hardop kijken

Visual Thinking Strategies is een op discussie gebaseerde pedagogische en therapeutische methode om naar kunst te kijken en is ontwikkeld voor Musea, Onderwijs en Zorg. Het leert je in een open gesprek, gestructureerd en met gerichte aandacht voor kunst én elkaar, methodisch verschillen en overeenkomsten waar te nemen. Door onder begeleiding van een gecertificeerde facilitator, VTS trainer of coach, zonder oordeel te kijken en te luisteren, bouw je voort op elkaars zienswijze. Omdat alle perspectieven waardevol zijn, ontstaat zelfvertrouwen, scherp je je kritisch denken, verrijk je je woordenschat, doe je een appèl op je creatief, associatief en reflectief vermogen en verbind je je persoonlijk met een kunstwerk door een diepere manier van leren.

Verdiepend leren

De gespreksleider nodigt mensen uit om de tijd te nemen om naar een kunstwerk te kijken dat aansluit bij hun belevingswereld. Aan de hand van een aantal vragen brengt hij een discussie op gang. De vragen zijn open van aard en specifiek voor de methode in te zetten. Ze vragen van de kijkers om nauwkeurig te observeren, te formuleren en te beargumenteren wat ze waarnemen. Deze aanpak stimuleert een actieve deelname aan het gesprek en toetst de gedachten en interpretaties expliciet. Iedere inbreng wordt neutraal gewaardeerd. Op deze manier komen de deelnemers gezamenlijk een diepere betekenis van een kunstwerk op het spoor. Iedereen, ongeacht kennis van kunst, cognitief vermogen of culturele achtergrond, kan deelnemen aan een VTS-gesprek. De VTS vragen bieden houvast en maken de methode toegankelijk voor iedereen.

VTS motiveert mensen om een persoonlijke verbinding met een kunstwerk aan te gaan. Omdat de methode de nieuwsgierigheid prikkelt en de verschillende zienswijzen met elkaar gedeeld worden, levert het plezier op. Jarenlange ervaring en onderzoek hebben aantoonbaar gemaakt dat regelmatig kijken naar kunst volgens de VTS-methode een positief effect heeft op het waarnemingsvermogen, kritisch-analytisch denken en taalvaardigheid. De VTS-methode leert deelnemers in een veilige omgeving dat iedereen anders kijkt en om daar respectvol mee om te gaan.

Kunst en wetenschap

In de jaren negentig ontwikkelde Philip Yenawine, toentertijd hoofd educatie van het Museum of Modern Art (MoMA) in New York, in samenwerking met Abigail Housen, cognitief psycholoog en onderzoeker aan de universiteit van Harvard, de VTS-methode. Yenawine's onvrede over het leerrendement van de rondleidingen, lezingen en workshops in het MoMA en de innovatieve methodiek van Housen, ontwikkeld voor het meten van de ontwikkeling van esthetiek en de vertaling ervan voor het onderwijs, legden de basis voor VTS. De afgelopen tien jaar is VTS door ervaring en onderzoek verfijnd en met succes toegepast op scholen en musea.

Kunst en zorg

Reade is in Nederland de eerste zorginstelling die kunst in haar behandeling van mensen met een Niet-aangeboren hersenletsel (NAH) als programmaonderdeel heeft opgenomen. Een groep patiënten kijkt naar kunstobjecten en in een open VTS-discussie worden hun waarnemingen begeleid door een getrainde gespreksleider. Iedere patiënt wordt in staat gesteld zijn of haar interpretatie weer te geven op een eigen manier, waardoor er geen foute antwoorden bestaan, met als resultaat dat bewustwording van het persoonlijk waarnemen en denken wordt bevorderd.

Nu blijkt dat Visual Thinking Strategies succesvol bijdraagt aan het verbeteren van het waarnemen en kritisch-analytisch denken, wordt de methode ook toepast bij medisch studenten. Na deelname aan VTS blijkt dat zij in staat zijn nauwkeuriger diagnoses bij patiënten te kunnen stellen. Een eerste studie naar de resultaten bij patiënten met NAH heeft positieve resultaten opgeleverd.

Neem even de tijd om een kunstwerk te bekijken:

www.specialarts.nl/336461

Vraag 1: Wat gebeurt er in deze afbeelding?

Vraag 2: Waaraan zie je dat...

Vraag 3: Wat kunnen we nog meer ontdekken?

*Bron: Paola de Bruijn, professional beeldende kunst en kunsteducatie, selectiecommissielid Special Arts
www.kunstenuitleg.nl*

Kunstwerk van Angelique Gijbertse

Stichting Musea en Herinneringscentra 40-45 (SMH) is het samenwerkingsverband van de volgende veertien musea en herinneringscentra

AIRBORNE
MUSEUM
HARTENSTEIN

Bevrijdingsmuseum Zeeland

nationaal
onderduikmuseum
aalten

museum
ROTTERDAM | 1940
1945
NU

OORLOGSMUSEUM
OVERLOON

Nationaal Monument
Kamp Amersfoort

VERZETS
RESISTANCE
MUSEUM

HERINNERINGSCENTRUM
KAMP WESTERBORK

joods
cultureel
kwartier

NATIONAAL
MONUMENT
KAMP
VUGHT

FRIES
VERZETS
MUSEUM

MUSEON

VRIJHEIDSMUSEUM

Indisch Herinneringscentrum
DEN HAAG